

Vásárosnamény fejlesztési irányai a település-fejlesztési koncepcióhoz és az ITS-hez kapcsolódóan

1 Jövőkép

A város belső adottságait és a külső környezet által befolyásolt lehetőségeit figyelembe vevő hosszú távú jövőkép világosan kijelöli, hogy Vásárosnamény milyen várossá szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Vásárosnaményváros jövőképe

„Vásárosnamény egy modern, perspektivikus, vonzó környezetet biztosító város, amelynek dinamikusan fejlődő gazdasága megfelelő foglalkoztatási lehetőségeket biztosít növekvő számú lakosai számára.”

A jövőkép megvalósulása érdekében az alábbi átfogó cél jelölhető ki, amely megadja a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait:

A város kedvező elhelyezkedésére és adottságaira építve dinamikusan fejlődő, vonzó és versenyképes térségi centrum szerepkör betöltése a gazdaság, az idegenforgalom és a humán szolgáltatások területén a lakosság életminőségének javítása érdekében.

Az átfogó cél teljesülése hozzájárul ahhoz, hogy Vásárosnamény Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa legyen 2030-ban, ahol a természeti és kulturális értékekre építve a gazdasági felzárkózás a lakosság életminőségének folyamatos javulásával párosul, figyelembe véve a fenntarthatóság szempontjait. Ennek érdekében a város

- kijelöli a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési eszközöket,
- meghatározza a meglévő értékek megőrzésének és tudatos hasznosításának kereteit,
- azonosítja a beavatkozási irányokat a város társadalmi, szociális problémáira,
- valamint a gazdasági és társadalmi fejlődés feltételeinek javítása közben is kiemelt figyelmet fordít a környezeti állapot megóvására.

1.1 Társadalom

Lassuló elvándorlás

A lakosság száma (8000-8500 fő) stagnálást, esetleg enyhe csökkenést mutat, ugyanis a lassuló mértékű elvándorlást a születések stagnáló száma csak korlátozott mértékben képes ellensúlyozni. A negatív vándorlási mérleg hátterében az áll, hogy ugyan Vásárosnamény vonzereje a járás települései között növekszik, de a megyeszékhely és a távolabbi városok elszívó ereje erőteljesebben érvényesül. A lakosság korcsoportos megoszlását a munkaképes korúak stabil (63-65%) és a 65 éven felüliek növekvő aránya (21-23%) jellemzi.

Javuló foglalkoztatás

A szükséglet-orientált, magas színvonalú szakképzésnek köszönhetően a város munkaerő-potenciálja jól képzett és rugalmas, megfelelő bázist jelent a turisztikai szolgáltatók és a korszerű

technológiát alkalmazó ipari-logisztikai cégek megtelepedéséhez, amelyek stabil munkaerő-piaci helyzetet teremtenek.

Színvonalas humán szolgáltatások

A városban élők életminőségének fontos alapfeltételét jelentő humán szolgáltatások infrastruktúrája kiépült, fejlett. A szolgáltatások színvonala magas, korszerű egészségügyi ellátás, magas minőségű oktatási-nevelési szolgáltatások, szükségletekre reagáló szociális ellátás és ügyfélbarát közigazgatás jellemzi a várost, amely nemcsak saját lakosait, hanem a környező településeket, illetve – például az egészségügy esetében – a határon túli területek lakosságát is kiszolgálja.

Széleskörű kulturális és rekreációs kínálat

A város mind a helyi lakosság, mind az idelátogatók számára egyre szélesebb körű és színvonalasabb kulturális, rekreációs és szabadidős kínálatot tud nyújtani. A nagyobb, hagyománnyá váló rendezvények ismertsége és látogatottsága javul, ami hozzájárul a pozitív arculat és a helyi identitás megerősödéséhez. Az önkormányzat támogatja a civil önszerveződéseket, valamint az aktív pihenés és a sportolás különböző formáit.

Társadalmi integráció és kohézió

A gazdasági fejlődés hatására a társadalmi polarizáltság, a jövedelmek, illetve a városrészek közötti különbségek mérséklődnek. A hátrányos helyzetű csoportok létszáma csökken, életminőségük javul, felzárkózási esélyeik és életük önálló irányításának lehetősége növekednek – elsősorban az önkormányzat, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a civil szervezetek hatékony együttműködésének köszönhetően. Mivel a hátrányos csoportok társadalmi reintegrációja a helyi közösség szintjén és a lakosság aktív részvételével megy végbe, így a város lakosainak toleranciaszintje emelkedik, a társadalmi kohézió erősödik.

1.2 Gazdaság

Erősödő ipari és logisztikai szerepkör

Vásárosnamény gazdasági életének két meghatározó eleme az ipar és a logisztika, amihez a közlekedési csomóponti funkció és a határközeli fekvés is hozzájárul. A város megfelelő méretű és infrastruktúrájú gazdasági területeket és magas színvonalú üzleti szolgáltatásokat kínál a betelepülni és beruházni szándékozó vállalkozások számára, amelyeket intenzív befektetés-ösztönzési tevékenységgel szólít meg. Az ipari és a logisztikai vállalkozások kiszámítható és stabil munkalehetőségeket nyújtanak a város és a vonzáskörzet munkavállalói körű népességének, így a foglalkoztatási ráta növekedésével együtt a munkanélküliségi ráta csökken. A megerősödött helyi kis- és középvállalkozói szektor egyfelől beszállító kapcsolatokat épít ki a tágabb térségben jelenlévő nagyobb cégekkel, másfelől megfelelő színvonalon képes kiszolgálni a lakosság és a vendégek változatos igényeit. A város gazdálkodása a sajátbevételek magas arányának köszönhetően kiegyensúlyozott.

1.3 Turizmus

Növekvő turisztikai vonzerő és vendégforgalom

Vásárosnamény gazdaságában évtizedek óta meghatározó az idegenforgalom. A hagyományosan meghatározó vízi turizmus mellett egyre nagyobb jelentőséggel bír a kulturális és örökségturizmus, az egészségturizmus, valamint az aktív turizmus különböző fajtái is. Az attrakciófejlesztéseknek köszönhetően a város ismertsége és vonzereje ismét jelentős, nemcsak országos, hanem nemzetközi szinten is. Az egyre nagyobb számban érkező vendégek számára a város megfelelő számban és minőségben tudja biztosítani a szükséges szállás- és vendéglátóhelyeket, amelyek széleskörű igényeket tudnak kielégíteni – figyelembe véve a célcsoportok különböző vásárlóerejét is.

1.4 Táji, természeti és épített környezet

Fenntarthatóság	A főbb környezetvédelmi mutatók illeszkednek az EU normákhoz. A Fenntarthatósági Tervnek és a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának megfelelően a levegőminőségjavítása, a zöldterületek növelése, hasznosítása folytatódik. A várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkenő tendenciájú. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervezetten működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége emelkedik (10%<). A szennyvíz biológiai tisztítására is alkalmas telepeknek köszönhetően a talaj és a felszín alatti vizek minősége javul. Az épített környezet fejlesztésekor elsődleges szempont a meglévő örökségek fenntartható megőrzése, az energiahatékonyság növelése (energiahatékony épületállomány), a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (alternatív energiaforrások használata).
Környezettudatosság	A környezetvédelmi tudatformálás folyamatos, állandó eleme a város politikájának. Ez ésszerűbb fogyasztásra és környezetkímélő termelésre ösztönöz, aminek köszönhetően a lakosság és az üzemek környezetterhelése csökkenő tendenciát mutat.
Kiterjedő zöldfelületek	A város közigazgatási határán belül megáll a természeti területek fogyása, az aktív védelemnek köszönhetően a város külterületének ökológiai stabilitása növekszik, ami kedvezően hat a lakosság egészségi állapotára, a helyi mező-, erdő- és vadgazdálkodásra, valamint az öko- és falusi turizmusra. Az egységes ökológiai hálózat a belterületekre is kiterjed a növekvő arányú zöldterületek és a folyók mentén. A város külterületén a parlag területek többsége felszámolásra kerül extenzív mezőgazdasági hasznosítással és erdősítéssel.
Jól működő közlekedési rendszer	Közlekedés szempontjából az elkerülő út kiépítése csökkenti az átmenő forgalmat és az ezzel járó környezetszennyezés mértékét. A belső úthálózat jó minőségű, a közösségi közlekedés feltételei kedvezőek helyi, helyközi és távolsági szinten egyaránt. A buszjáratok racionalizált és magas színvonalú rendszere összhangban van a lakosság szükségleteivel. A közlekedési eszközök többsége környezetbarát üzemeltetésű. A kerékpárút-hálózat teljes körű kiépítése a lakosságot és a vendégeket a kerékpár környezetkímélő használatára ösztönzi.

1.5 Térségi szerepkör

Vásárosnamény gazdasági-társadalmi vonzáskörzete kiterjed – részben a határon túli területekre is – egyrészt a városi funkciók erősödése és koncentrációja, másrészt a kedvező elérhetőségi viszonyok miatt. Az együttműködés a környező településekkel kiegyensúlyozott térségi fejlődést eredményez. Vásárosnamény megyei szerepköre megerősödik, hatékony és kölcsönös előnyökkel járó kooperáció jön létre a környező városokkal és Beregszászsal. Nemzetközi szinten a város jelentősége egyfelől a turisztikai szolgáltatásoknak, másfelől az intenzívebbé váló határon átnyúló együttműködéseknek köszönhetően megnő. Ebben szerepet játszik az M3 autópálya és egyéb térségijelentőségű közlekedési útvonalak közelsége is.

2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Vásárosnamény 2015-2020 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a városi szintű tematikus célokat, másrészt a városrészi szintű területi célokat foglalják magukban, amelyek hozzájárulnak az átfogó cél és a jövőkép eléréséhez.

2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

A városi szintű, 7-8 évre szóló középtávú célok alapvetően ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra:

- T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében,
- T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése,
- T3. A város központi funkcióinak megerősítése.

T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében

Gazdaságfejlesztés a foglalkoztatás-bővítés szolgálatában

Vásárosnamény gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje rövid távon megerősödjön, versenyképessége pedig hosszabb távon javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a lakosság gazdasági aktivitásának emelését, valamint a megfelelő és komfortos életminőség kialakítását. A város gazdasági potenciáljának növelése a járás felzárkózása szempontjából is kiemelkedően fontos. Ennek érdekében javítani kell az új betelepülő vállalkozások fogadásának feltételeit – elsősorban új ipari-logisztikai területek kijelölésével, a szükséges területek megvásárlásával, elő-közművesítésével, barnamezős fejlesztésekkel. Mindezeket intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kell kiegészíteni.

Logisztika mint kitérési pont

A város egyik kitérési pontja a logisztika lehet, mivel a továbbépítendő M3 autópálya és a tervezett M34 autótűt csomópontjában helyezkedik el, közlekedési elérhetősége Ukrajna és Románia felé is kedvező illetve középtávon jelentős mértékben javulni fog. Az együttműködés Beregszászsal megeremtheti az ún. Beregi határ menti agglomerálódó térség alapját.

A helyi kkv-szektor működésének támogatása

Vásárosnamény gazdaságában a helyi kis- és középvállalkozók is jelentős szerepet játszanak. Az önkormányzatnak – korlátozott lehetőségei mellett – biztosítani kell számukra a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással, együttműködések ösztönzésével.

A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása

A gazdasági potenciál szoros összefüggésben áll a helyi munkaerőpiac összehangolt keresletével és kínálatával. A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kis- és középvállalkozói szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Vásárosnamény gazdasági stabilizálása és diverzifikációja, a külső gazdasági körülmények, a növekvő technológiai színvonal megfelelő képzettségeket és képességeket, valamint infrastrukturális fejlesztéseket követelnek. Ez csak az önkormányzat, az illetékes intézmények és munkaerő-piac szereplőinek szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.

T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése

Az endogén erőforrásokra épülő, élőmunka-igényes idegenforgalom nagymértékben hozzájárul a város versenyképességéhez. Multiplikátor hatása a munkaerőpiacon, valamint a város és lakóinak bevételeiben egyaránt megmutatkozik. A turisztikai és rekreációs piaci jelenlét növeléséhez szükséges

- a város idegenforgalmi vonzerejének növelése,
- a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások (szállás- és vendéglátóhelyek) összehangolt fejlesztése,
- a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósítása,
- valamint egymásra épülő, térségi szintű turisztikai programcsomagok létrehozása.

Az idegenforgalom két pillére a vízi és a kulturális turizmus

A város idegenforgalmának két pillére a vízi és a kulturális turizmus. Az elmúlt időszakban a vendégforgalomban kedvezőtlen tendenciák indultak el, amelyek megállítása és megfordítása alapvető célkitűzés. Ehhez elengedhetetlen a turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, valamint a megfelelő minőségű és kapacitású szállás- és vendéglátóhelyek megléte.

A kulturális és szabadidős kínálat bővítése

A kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlesztése szintén olyan terület, ahol célszerű továbbfolytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és tartalmi fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományőrzés és -ápolás,
- nemzetközi és helyi érdeklődésre egyaránt számot tartó rendezvények szervezése,
- civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Vásárosnaményban nemcsak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy kínálatot teremtsenek a turisták számára meghosszabbítva ezáltal az itt-tartózkodás idejét, valamint erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát.

Komplex turisztikai csomagok

Ahhoz, hogy a turisztikai attrakciók multiplikátor hatása város egész területén és a környező településeken is megnyilvánuljon, elengedhetetlen komplex turisztikai csomagok összeállítása a vendégek számára – figyelembe véve az egyes célcsoportok eltérő szükségleteit. Ehhez mind időben, mind térben össze kell hangolni a települések és a szolgáltatók kínálatát a vendéglátás, a rendezvényszervezés (pl. esti kulturális programok) és az alternatív kikapcsolódási lehetőségek (pl. lovas, kerékpáros, falusi és ökoturizmus, szórakozóhelyek, sport, vadászati lehetőségek) terén egyaránt. Az új, egymást támogató turisztikai elemek kialakításával párhuzamosan erősíteni kell a turisztikai marketing differenciált és célcsoport-orientált jellegét. Mindebben az eddig is jól működő helyi Tourinform Iroda fontos szerepet játszik.

A komplex fejlesztések révén a Vásárosnaményba érkező vendégek és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma újra növekedésnek indulhat, másfelől a város gazdasági bázisát erősítheti a diverzifikáció, azaz a „több lábon állás” stratégiája.

T3. A város központi funkcióinak megerősítése

Vásárosnamény a beregi térség gazdasági, igazgatási és közszolgáltatási centruma. Központi szerepköre tovább erősíthető és erősítendő – részben a közeli hasonló adottságú városok konkurenciája miatt, részben pedig a lakossági igények minél teljesebb és színvonalasabb kielégítése érdekében. Ehhez kapcsolódóan számos beavatkozási terület kijelölhető:

- külső és belső elérhetőség javítása (Tiszta Levegő Program, Út- és járda-felújítási Program),
- közszolgáltatások és közfeladatok ellátásához szükséges infrastruktúra megújítása (Intézményfejlesztési Program),
- épített és természeti környezet megújítása (Városközpont Rehabilitációs Program, Tiszta Környezet Program).

Az egyes programokhoz kapcsolódó konkrét tevékenységeket a 4. fejezet mutatja be.

2.2 Városrészi szintű területi célok

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló városrészi szintű célok meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg. A városrész-specifikus fejlesztési célok referenciapontot képeznek az integrált akcióterületi fejlesztésekhez is. Ennek megfelelően olyan kérdésekre is választ adnak, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a területhasználat jellege, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafelvezetésekre van szükség, így megvalósítható a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése.

A fentiek alapján a városrészi célok:

- V1. Vásárosnamény: Korszerű (köz)szolgáltatások biztosítása és minőségi, vonzó városkép kialakítása
- V2. Gergelyiugorlya: A szolgáltatási kínálat bővítése és a turisztikai vonzerő megerősítése
- V3. Vitka: Kereskedelmi és gazdasági területek kialakításával a tökevvonzó és munkahelyteremtő képesség javítása
- V4. Perényi-tanya: A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek javítása és a lakókörnyezet fejlesztése

V1. Vásárosnamény: Korszerű (köz)szolgáltatások biztosítása és minőségi, vonzó városkép kialakítása

A városrész Vásárosnamény központi szerepkörű területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók fejlesztése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak,

és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan városmag megteremtése, amely

- egységes arculatú,
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- lehetővé teszi a modern kisvárosi életformát – biztosítva az egyes szolgáltatások gyors és egyszerű elérhetőségét,
- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcionálisan megerősödött.

Mindennek eredményeként nő a város népességmegtartó képessége, turisztikai vonzereje és gazdasági potenciálja.

V2. Gergelyiugornya: A szolgáltatási kínálat bővítése és a turisztikai vonzerő megerősítése

Gergelyiugornya a város elsődleges turisztikai területe, amely elsődleges vonzerejét a tiszai szabad strand és az Atlantika Vízi Vidámpark jelenti. Az üdülőövezet esetében hangsúlyos cél a városrész átfogó – elsősorban magánforrások bevonásával megvalósuló – fejlesztése annak érdekében, hogy a város vendégforgalmi mutatói javuljanak. Mindehhez az idegenforgalmi attrakciók és fogadási feltételek átfogó mennyiségi és minőségi javítása szükséges. A turisztikai kínálat bővítésével, az idegenforgalmi szolgáltatások folyamatos fejlesztésével, valamint a városon belüli és kívüli intenzívebb együttműködéssel elérhető, hogy a minél nagyobb számban érkező vendégek hosszabb időt töltsenek Vásárosnaményban. A lehetséges fejlesztések célcsoportját elsősorban a város lakossága, a potenciális turisták és a városrészben befektetni szándékozó vállalkozások alkotják.

V3. Vitka: Kereskedelmi és gazdasági területek kialakításával a tőkevonzó és munkahelyteremtő képesség javítása

Vitka városrész jelenleg elsősorban lakófunkciót tölt be, az ehhez szükséges infrastrukturális és szolgáltatási feltételek rendelkezésre állnak. A 41. főút (illetve a tervezett elkerülő szakasz) mentén azonban kijelölhetők olyan, a lakott területektől megfelelő távolságra elhelyezkedő területek, amelyek gazdasági-kereskedelmi-logisztikai célú hasznosítása nagymértékben javítaná nemcsak a városrész, hanem egész Vásárosnamény tőkevonzó és munkahelyteremtő-képességét.

3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő ábrák összefoglalóan mutatják be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

Vásárosnamény városfejlesztési célrendszere

